



АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РЕКОМЕНДАЦІЇ

15 листопада 2016 р.

Київ

№ 22-рк

Державна фіскальна служба України

Про припинення дій, які містять
ознаки порушення законодавства
про захист економічної конкуренції,
усунення причин виникнення цих
порушень і умов, що їм сприяють

В Антимонопольному комітеті України (далі – Комітет) розглянуто заяву (вх. № 14-01/130-АМ від 02.11.2015) громадянина Терещенка О.С. (далі – Заявник) від 27 жовтня 2015 року про наявність у діях товариства з обмеженою відповідальністю «Автомобільні інтелектуальні технології» (далі – ТОВ «АІТ») ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції, які полягають у стягненні економічно необґрунтованої вартості за послуги обслуговування та перебування транспортного засобу на митному терміналі відділу митного оформлення № 2 митного поста «Спеціалізований» (м. Київ, вул. Новопирогівська, 58).

I. ПРЕДМЕТ РЕКОМЕНДАЦІЙ

- 1) За інформацією Заявника, громадяни, які зареєстровані в місті Києві та тимчасово ввозять свої транспортні засоби на митну територію України, можуть отримати посвідчення про реєстрацію транспортного засобу лише у відділі митного оформлення № 2 митного поста «Спеціалізований», розташованого за адресою: м. Київ, вул. Новопирогівська, 58. Власником території, на якій розміщено зазначений пост, є ТОВ «АІТ». До того ж, Заявник зазначив, що ТОВ «АІТ» стягує плату за перебування транспортного засобу на території за добу, а не за фактичну кількість годин перебування.
- 2) За результатами аналізу матеріалів, отриманих під час дослідження, розпорядженням державного уповноваженого Комітету від 04.05.2016 № 08-119-р розпочато розгляд справи № 130-26.13/82-16 за ознаками вчинення ТОВ «АІТ» (01004, м. Київ, вул. Червоноармійська, буд. 17, код ЄДРПОУ 36304508) порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг, що надаються на території зони митного контролю відділу митного оформлення № 2 митного поста «Спеціалізований», розташованого в місті Києві, та пов'язаних з митним оформленням транспортних засобів, що належать громадянам, які постійно або тимчасово проживають

у місті Києві, шляхом встановлення таких цін, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

- 3) За результатами дослідження, на підставі статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» на засіданні Комітету 18.10.2016 було надано рекомендації ТОВ «АІТ» № 18-рк про припинення дій, які містять ознаки порушень законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють, а саме: встановити на економічно обґрунтованому рівні плату за послугу перебування одного транспортного засобу на території відділу митного оформлення № 2 митного поста «Спеціалізований» та стягувати плату за визначений період часу, протягом якого транспортний засіб фактично перебував на ньому, та надано 60-денний строк для їх розгляду. Строк розгляду рекомендацій ще триває.

II. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

- 4) Відповідно до підпункту 14 частини першої статті 4 Митного кодексу України, зона митного контролю – місце, визначене органами доходів і зборів у пунктах пропуску через державний кордон України або в інших місцях митної території України, у межах якого органи доходів і зборів здійснюють митні формальності.
- 5) Згідно зі статтею 247 Митного кодексу України, митне оформлення здійснюється в місцях розташування відповідних підрозділів органів доходів і зборів протягом робочого часу, встановленого для цих органів. За письмовим зверненням декларанта або уповноваженої ним особи митні формальності можуть виконуватися органами доходів і зборів поза місцем розташування цих органів, а також поза робочим часом, установленим для них, на умовах, визначених цим Кодексом.
- 6) Як вбачається з частини другої статті 330 Митного кодексу України, межі зон митного контролю у пунктах пропуску через державний кордон України визначаються органами доходів і зборів (далі – ОДЗ) за погодженням з відповідними органами охорони державного кордону та адміністраціями морських (річкових) портів, аеропортів, залізничних станцій. В інших місцях на митній території України органи доходів і зборів у зонах своєї діяльності самостійно визначають межі зон митного контролю.
- 7) Як встановлено матеріалами справи, наказами Київської міської митниці ДФС затверджено Розподіл території і компетенції, у межах яких здійснюють функціональні повноваження підрозділи митного оформлення Київської міської митниці ДФС. Відповідно до цього розподілу територія міста Києва розподілена між митними постами «Західний», «Столичний», «Східний», «Спеціалізований» та «Аеропорт «Київ» (Жуляни)». На кожному з визначених постів ОДЗ здійснюють митний контроль та митне оформлення товарів і транспортних засобів. Зазначені митні пости розташовані на територіях, що належать юридичним особам – суб'єктам господарювання. Для прикладу, між Київською міською митницею ДФС і ТОВ «АІТ» укладено Угоду про співробітництво № 38, яка не врегульовує питання фінансового характеру. Отже, на територіях митних постів ОДЗ надають адміністративні послуги, а суб'єкти господарювання, на територіях яких здійснюють функціональні повноваження підрозділи митного оформлення, надають послуги, що пов'язані з митним оформленням товарів та отримання яких є обов'язковим для фізичних і юридичних осіб, оскільки без них неможливо здійснити необхідні митні формальності.
- 8) Статтею 556 Митного кодексу України визначено, що у разі якщо митне оформлення товарів здійснюється органами доходів і зборів безпосередньо на територіях або в приміщеннях підприємств, зазначені підприємства, незалежно від форм власності та підпорядкування, зобов'язані безоплатно надавати органам доходів і зборів у тимчасове користування відповідні службові та побутові приміщення, а також обладнання, засоби та канали зв'язку.

- 9) За інформацією наданою Київською міською митницею ДФС (лист від 23.06.2016, вх. № 11-01/5810), у межах своїх повноважень у підрозділах митного оформлення або в приміщеннях митниці (митний пост) ОДЗ надають адміністративні послуги відповідно до вимог Закону України від 06.09.2012 № 5203-VI «Про адміністративні послуги». При цьому до адміністративних послуг, які надає митниця, не відносяться послуги щодо в'їзду, перебування в місцях митного оформлення, проведення навантажувально-розвантажувальних робіт тощо. Натомість суб'єкти господарювання, на території яких розміщено митні пости, надають фізичним та юридичним особам, що отримують послуги ОДЗ, послуги, зокрема, щодо в'їзду, перебування в місцях митного оформлення, проведення навантажувально-розвантажувальних робіт тощо за вартістю, встановленою самостійно.
- Витрати за послуги, які суб'єкт господарювання надає ОДЗ, покладаються на кінцевого споживача.
- 10) Відповідно до статті 6 Господарського кодексу України одним із загальних принципів господарювання в Україні є заборона незаконного втручання органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб у господарські відносини. Київська міська митниця ДФС зазначила, що *«надання (платних або безоплатних) послуг за в'їзд та знаходження транспортного засобу на території місця доставки є питанням, яке належить до господарських відносин між власником території на якій знаходиться місце доставки та суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності, й відповідно не належить до компетенції митниці, оскільки законодавчо не передбачена можливість митниці впливати на фінансову політику суб'єктів господарювання, яким належать вантажні термінали на територіях яких розташовуються місця митного оформлення»*.
- 11) Державна фіскальна служба України листом від 04.07.2016 вих. № 11267/5/99-99-18-0101-16 повідомила, що надання (платних або безоплатних) послуг щодо в'їзду та знаходження транспортного засобу на території місця доставки є питанням, яке належить до господарських відносин між власником території, на якій знаходиться місце доставки, та суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності, і відповідно не належить до компетенції митниці, оскільки законодавчо не передбачена можливість митниці впливати на фінансову політику суб'єктів господарювання, на територіях яких розташовуються місця митного оформлення.

III. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ

- 12) Здійснення митних формальностей на територіях митних постів неможливе без заїзду та перебування транспортних засобів на території визначених митницею зон митного контролю та, як наслідок, без отримання інших додаткових послуг, що є обов'язковими для здійснення ОДЗ митних формальностей. У свою чергу суб'єкти господарювання, на території яких розміщено митний пост (зона митного контролю), як господарюючі суб'єкти самостійно встановлюють перелік та вартість робіт і послуг, які вони надають на території зони митного контролю, та не погоджують їх з митницею, оскільки таке погодження законодавством не передбачено.
- Без отримання та оплати послуг, які суб'єкт господарювання надає на території зони митного контролю, фізичні особи не мають можливості здійснити необхідні митні формальності.
- 13) Послуги, які надають суб'єкти господарювання на територіях зон митного оформлення, є обов'язковими для проходження митних формальностей та містять ознаки таких, що необхідні при наданні адміністративних послуг, чи таких, що можуть бути включені до складу адміністративних послуг.
- Законодавством не встановлено платність/безоплатність надання послуг у відділах митного оформлення суб'єктами господарювання на територіях зон митного контролю,

також в угодах про співпрацю або інших документах, що укладаються між ОДЗ і суб'єктами господарювання, питання надання послуг та їх вартість не регулюються.

При цьому ОДЗ безоплатно користуються відповідними службовими та побутовими приміщеннями, а також обладнанням, засобами та каналами зв'язку суб'єктів господарювання, на територіях або в приміщеннях яких здійснюється митне оформлення товарів. Під час такого оформлення, крім адміністративних послуг, фізичним та юридичним особам надаються послуги, без яких неможливо здійснити митні формальності. Вартість таких послуг суб'єкти господарювання встановлюють самостійно. Отже, відсутність контролю з боку ОДЗ щодо встановлення суб'єктами господарювання вартості на послуги, без яких неможливо здійснити митні формальності, призводить до встановлення економічно необґрунтованої вартості на зазначені послуги, що покладаються на кінцевого споживача.

- 14) У чинному законодавстві також не встановлено порядок та вимоги (зокрема, перелік необхідних документів, наявність матеріально-технічної бази тощо) до суб'єктів господарювання, на території яких можуть розташовуватись митні пости (зони митного контролю). Також неможливо встановити яким чином здійснюється розподіл території і компетенції, у межах яких здійснюють функціональні повноваження підрозділи митного оформлення ОДЗ, що створює непрозорий порядок входу на ринок суб'єктів господарювання, які бажають надавати послуги на території зони митного контролю. Отже, на сьогодні відсутній чіткий і прозорий порядок визначення/обрання митними органами територій розміщення зон митного контролю.
- 15) Як встановлено матеріалами справи № 130-26.13/82-16, зазначене призводить до отримання суб'єктом господарювання ексклюзивних (виключних) прав на надання послуг, пов'язаних з митним оформленням товарів і транспортних засобів, та до встановлення економічно необґрунтованої вартості на послуги.
Кожну зону митного контролю та іншу територію розташування митних постів можна розглядати як монопольне утворення. Тому обсяг прав і повноважень, якими ОДЗ наділяють суб'єктів господарювання, на території яких розміщуються митні пости, як і питання розміру вартості, повинні регулюватися органами влади, що має забезпечити надання фізичним і юридичним особам (споживачам митних послуг) якісних послуг за обґрунтованими цінами.
- 16) Бездіяльність Державної фіскальної служби, що полягає в нерозробленні та незатвердженні прозорого порядку визначення територій розміщення ОДЗ та у відсутності порядку й контролю за встановленням і стягненням плати за послуги, що надаються на території зон митного контролю (митних постів), може призводити до недопущення, обмеження чи спотворення конкуренції на ринку послуг, пов'язаних з митними формальностями, та до понесення споживачами митних послуг додаткових необґрунтованих витрат і містить ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції».
- 17) З метою припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», усунення причин виникнення цього порушення і умов, що йому сприяють, на підставі статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», Антимонопольний комітет України надає Державній фіскальній службі України такі обов'язкові для розгляду

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Затвердити в установленому законодавством порядку нормативно-правовий акт, в якому визначити:

- 1) чіткий, прозорий на недискримінаційних умовах та конкурентних засадах порядок визначення/обрання суб'єктів господарювання, на території яких розміщуються зони митного контролю (митні пости);
- 2) порядок діяльності таких суб'єктів господарювання, зокрема в частині їх взаємодії з органами доходів і зборів, та перелік і правову природу послуг, які можуть надавати такі суб'єкти господарювання;
- 3) порядок формування і стягнення плати за послуги, що пов'язані з митним оформленням, та без яких неможливе здійснення митних формальностей, що надаються, у тому числі суб'єктами господарювання, на територіях зон митного контролю (відділах митного оформлення), що має забезпечити економічно обґрунтовану вартість послуг та належний контроль ціноутворення.

Про результати розгляду цих рекомендацій повідомити Антимонопольний комітет України у 60-денний строк з дня їх отримання.

Відповідно до частини третьої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», за умов виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушень, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції не розпочинається, а розпочате провадження закривається.

Голова Комітету

Ю. ТЕРЕНТЬЄВ